B.A. 2nd Semester (General) Examination, 2023 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Course : CC-1B/GE-2

Time: 3 Hours **Full Marks: 60**

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answer in their own words as far as applicable.

1. Instructions for CC-1B (General) : 2×10=20

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दशप्रश्नानामुत्तरं प्रदेयम्। तेषु प्रश्नद्वयं संस्कृतभाषया प्रदेयम्। तत्र प्रतिविभागात् न्यूनतया प्रश्नत्रयम् अवश्यमेव चयनीयम्।

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো *দশটি* প্রশ্নের উত্তর দাও। তন্মধ্যে যেকোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে। এর মধ্যে প্রতিটি বিভাগ থেকে অন্তত তিনটি করে প্রশ্নের উত্তর লিখতে হবে।

Instructions for GE-II (Honours) : 2×10=20

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दशप्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाश्रित्य प्रदेयम्। तत्र प्रतिविभागात् न्यूनतया प्रश्नत्रयम् अवश्यमेव चयनीयम्।

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে *দশটি প্রশ্নের* উত্তর সংস্কৃত ভাষায় ও দেবনাগরী লিপিতে লিখতে হবে। এর মধ্যে প্রতিটি বিভাগ থেকে অন্তত তিনটি করে প্রশ্নের উত্তর লিখতে হবে।

'क'-विभागः

বিভাগ–'ক'

(क) 'द्विजोपकृतिः'– इति शब्दस्यास्य कोऽर्थः?

'द्विजोपकृतिः'– এই শব্দটির অর্থ লেখো।

(ख) कः चित्रगुप्तः?

চিত্রগুপ্ত কে?

(ग) किं ताम्रशासनम्?

তাম্রশাসন কী?

(घ) का कालिन्दी?

কালিন্দী কে?

(ङ) मातङ्गः कथं तस्य सहचरगणेन हतः?

কিভাবে মাতঙ্গ তার সহচরগণের দ্বারা নিহত হন?

(च) 'दशकुमारचरितम्'– इति ग्रन्थेऽस्मिन् प्रतिपादितानां दशकुमाराणां नामानि लिख्यन्ताम्।
'দশকুমারচরিতম্'– এই গ্রন্থে উল্লিখিত দশজন কুমারের নাম লেখো।

(छ) विन्ध्याटवी-मध्ये राजवाहनः कीदृशं पुरूषं ददर्श?
বিন্ধ্যাটবী অরণ্যের মধ্যে রাজবাহন কীরকম পুরুষ দেখেছিলেন?

'ख'-विभागः

বিভাগ–'খ'

(क) किं गद्यकाव्यस्य वैशिष्ट्यम्?
গদ্যকাব্যের বৈশিষ্ট্য লেখো।

(ख) महाकवेः बाणभट्टस्य समयः कः?
মহাকবি বাণভট্টের সময়কাল উল্লেখ করো।

(ग) केन महाकविना 'वासवदत्ता' इति गद्यकाव्यं विरचितम्?
'বাসবদত্তা'— এই গদ্যকাব্যটি কোন মহাকবি রচনা করেছিলেন?

(घ) 'अवन्तिसुन्दरीकथा'– इति काव्यमिदं केन महाकविना विरचितम्?
'অবন্তিসুন্দরীকথা'— এই কাব্যটি কোন মহাকবির রচনা?

(ङ) 'कादम्बरी'– इति काव्यस्य उत्तरभागः केन कविना विरचितः?
'কাদম্বরী'— এই কাব্যটির উত্তরভাগ কোন কবির রচনা?

(च) महाकविना वाणभट्टेन विरचितम् ऐतिहासिक काव्यं किम्?
মহাকবি বাণভট্ট বিরচিত ঐতিহাসিক কাব্যটির নাম কী?

(छ) 'वेतालपञ्चविंशतिः'– अस्य ग्रन्थस्य प्रणेता कः?
'বেতালপঞ্চবিংশতিঃ'— এই গ্রন্থটির প্রণেতা কে?

(ज) 'हितोपदेशः'– अस्मिन् ग्रन्थे काहिनी कतिपयेषु प्रकरणेषु विभक्ता? तेषां प्रकरणानां नामानि लिख्यन्ताम्।
'হিতোপদেশঃ'— এই গ্রন্থের কাহিনীকে কয়টি প্রকরণে ভাগ করা হয়েছে? উক্ত প্রকরণগুলির নাম লেখো।

2. (क) मातृभाषया अनुवादः कार्यः। $5\times1=5$
মাতৃভাষায় অনুবাদ করো।

''भूवल्लभ भवदीयमनोरथफलमिव समृद्धलावण्यं तारुण्यं नुतमित्रो भवत्पुत्रोऽनुभवति। सहचरसमेतस्य नूनमेतस्य दिग्विजयारम्भसमय एषः। तदस्य सकलक्लेशसहनस्य राजवाहनस्य दिग्विजयप्रयाणं क्रियताम्'' इति।।

অথবা,

तदनु मणिमयमण्ड़नमण्ड़लमण्ड़िता सकललोकललनाकुलललामभूता कन्यका काचनविनीतानेक सखीजनानुगम्यमाना कलहंसगत्या शनैरागत्यावनिसुरोत्तमाय मणिमेकमुज्ज्वलाकारमुपायनीकृत्य तेन 'का त्वम्' इति पृष्टा सोत्कण्ठा कलकण्ठस्वनेन मन्दं मन्दमुदञ्जलिरभाषत।।

(খ) अधोलिखितेषु प्रश्नेषु त्रयाणां प्रश्नानामुत्तरं प्रदेयम्। तेषु *प्रश्नद्वयं* संस्कृतभाषया प्रदेयम्। 5×3=15

অধোনির্দিষ্ট প্রশ্নগুলির মধ্যে যেকোনো তিনটি প্রশ্নের উত্তর দাও। তন্মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে।

(i) 'दण्डिनः पदलालित्यम्'– अस्याः उक्तेः तात्पर्यं संक्षेपेण लिख्यताम्।
'दण्डिनः पदलालित्यम्'— এই উক্তিটির তাৎপর্য সংক্ষেপে লেখো।

(ii) संक्षिप्ता टीका लेख्या– पञ्चतन्त्रम्।
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো— पञ्चतन्त्रम्।

(iii) संक्षिप्ता टीका लेख्या– राजतरङ्गिणी।
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো— राजतरङ्गिणी।

(iv) गद्यसाहित्यस्य विभागद्वयमालोच्यताम्।
গদ্যসাহিত্যের বিভাগ দুটি আলোচনা করো।

(v) संक्षिप्ता टीका लेख्या– कर्णसुन्दरी।
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো— कर्णसुन्दरी।

3. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु प्रश्नद्वयस्य उत्तरं प्रदेयम्। 10×2=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যেকোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও।

(क) 'तड़ित्समानकान्तिं दिव्यां तनुमलभत'– अत्र कः केन प्रकारेण दिव्यां तनुम् अलभत?
'तड़ित्समानकान्तिं दिव्यां तनुमलभत'– এখানে কে কীভাবে দিব্যতনু লাভ করেছিলো?

(ख) संस्कृतगद्यसाहित्ये महाकवेः सुबन्धोः रचनावैशिष्ट्यम् आलोचय।
সংস্কৃতগদ্যসাহিত্যে মহাকবি সুবন্ধুর রচনা বৈশিষ্ট্য আলোচনা করো।

(ग) 'सिंहासनद्वात्रिंशिका' इत्यस्य काव्यस्य वैशिष्ट्यं प्रासङ्गिकताञ्च आलोच्येताम्।
'सिंहासनद्वात्रिंशिका'— এই কাব্যটির বৈশিষ্ট্য ও প্রাসঙ্গিকতা আলোচনা করো।

(घ) 'विक्रमाङ्कदेवचरितः'– इत्यस्य ऐतिहासिककाव्यस्य वैशिष्ट्यं गुरुत्वञ्च आलोच्येताम्।
'विक्रमाङ्कदेवचरितः'— এই ঐতিহাসিক কাব্যটির বৈশিষ্ট্য ও গুরুত্ব আলোচনা করো।

———